

Aika: 4.11.2022 KLO 8.00-10.15

Paikka: Tampereen kaupunkiseutu, kh. Valimo, Kelloportinkatu 1 B

Osallistujat:

Yli-Rajala Juha	konsernijohtaja	Tampere, pj.
Auvinen Oskari	kaupunginjohtaja	Kangasala,
~~Hirvonen Tuomas~~	~~kunnanjohtaja~~	~~Vesilahti~~
Joensuu Jaakko	kansliapäällikkö	Pirkkala, 1. vpj.
Kuusisto Juha	kaupunginjohtaja	Orivesi, 2. vpj.
Linnamaa Reija	strategiajohtaja	Tampere
Nurminen Mikko	johtaja	Tampere
Piiparinen Pauli	kaupunginjohtaja	Ylöjärvi
Rämö Heidi	kunnanjohtaja	Lempäälä
Väätäinen Eero	kaupunginjohtaja	Nokia
Nurminen Päivi	seutujohtaja	esittelijä, TKS
~~Pohjonen Juhani~~	~~seutusihteer~~	~~sihteeri, TKS~~
Minna Lehrbäck	seutuassistentti	sihteeri, TKS

Kutsutut:

Ikonen Anna-Kaisa	seutuhallituksen puheenjohtaja	Tampere
Periviita Mika	joukkoliikennejohtaja	Tampere
Touru Tapani	liikennejärjestelmäpäällikkö	TKS
Taina Haapamäki	toimitusjohtaja	konsultti, Flou, 134 §

Business Tampereen edustajat ovat mukana jo kokouksen alusta.

Airaksinen Harri	toimitusjohtaja	Business Tampere Oy, esittelijä
Ojala Harri	johtaja	Business Tampere Oy
Jaatinen Marita	erityisasiantuntija, elinkeinojohtaja	Business Tampere Oy, Pirkkala

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

131 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO	3
132 § JOUKKOLIIKENTEEN VYÖHYKEMALLIEN KEHITTÄMINEN	4
133 § AKAAN LIITTYMINEN NYSSEN LIPPUJÄRJESTELMÄÄN	5
134 § JOUKKOLIIKENTEEN KEHITYSKUVAN LAATIMINEN, KESKUSTELU	6
*** BUSINESS TAMPEREEN VALMISTELEMAT ASIAT ***	9
1 § VUODEN 2023 PALVELUSOPIMUKSEN ESITTELY	9
2 § SAAVUTETTAVUUDEN KEHITTÄMISOHJELMAN RAPORTOINTI JA TOIMENPITEET VUODELLE 2023	10
3 § TEOLLISUUDEN SUURINVESTOINTIEN MAHDOLLISTAMINEN	11
4 § SEURAAVAN KOKOUKSEN OHJELMOINTI JA TULEVAT KOKOUKSET	13

131 § AVAUS JA EDELLISEN KOKOUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Asiat	Toimenpiteiden eteneminen	Vastuu
Business Tampere oy:n vuoden 2023 palvelusopimuksen lähtökohdat omistajakuntien palveluostoille	Asian käsittely jatkuu kokouksessa 4.11.	BT, Kunnat
Rakennesuunnitelman päivitys, seutuhallituksen ja kuntajohtajien yhteinen tavoitetyöpaja	Palautetyöpajasta annetaan tässä kokouksessa	TKS
Kuntayhtymän toiminnalliset tavoitteet ja talousarvio vuodelle 2023, valmistelu	Asian päätöskäsittely on kokouksessa 18.11.	TKS
Kaupunkiseudun tavoitteet hallitusohjelmaan	Tavoitteet viimeistellään kuntajohtajien kommenttien pohjalta	TKS
Toiminnallisten tavoitteiden ja talouden toteutuminen 1.1.-31.8.2022	Seutuhallituksen käsittelyssä 26.10.	TKS

Liitteet:

Muistio 21.10.2022

132 § JOUKKOLIIKENTEN VYÖHYKEMALLIEN KEHITTÄMINEN

Joukkoliikennejohtaja Periviita

Nysse tekee parhaillaan selvitystä tulevaisuuden lippujärjestelmän vyöhykemallista. Nykyisen kuuden maksuvyöhykkeen mallille on tunnistettu vaihtoehtoja yhdistelemällä nykyisiä vyöhykkeitä 1-4 vyöhykkeen malleiksi. Yhden vyöhykkeen mallia kutsutaan tasataksaksi eli matkan hinta on kaikilla matkoilla matkan pituudesta riippumatta sama.

Vastaavia vyöhykejärjestelmien kehittämistoimenpiteitä on toteutettu viime aikoina mm. Lahdessa siirrytään 10 vyöhykkeestä 4 vyöhykkeeseen 2023 vuoden alussa. Jyväskylän seutu on linjannut siirtyvänsä neljästä vyöhykkeestä kahteen kesäkuussa 2023. HSL on parhaillaan selvittämässä nykyisen neljän vyöhykkeen mallin yksinkertaistamista tasataksamalliksi tai 2-3 vyöhykkeen malleiksi vuoden 2024 alusta.

Lähtökohtana vyöhykejärjestelmän kehittämiseksi on lisätä lippujärjestelmän helppokäyttöisyyttä ja ymmärrettävyyttä. Vyöhykeselvityksessä tarkastellaan erilaisten vyöhykemallien vaikutuksia asiakkaiden arkeen sekä vyöhykevaihtoehtojen taloudellisia vaikutuksia kunnille.

Tampereen pormestariohjelmassa 2021-2025 todetaan, että valtuustokauden alussa etsitään ratkaisu tasataksan käyttöönotolle Teiskon alueella. Hallinnon oikeusperiaatteiden mukaisesti ei ole mahdollista käsitellä Teiskon aluetta eri tavalla kuin muita vastaavalla sijainnilla olevia alueita kaupunkiseudulla mutta koko seudulla käyttöönotettava tasataksamalli toteuttaisi tasataksan myös Teiskon alueelle.

Selvitystyön alustavat tulokset ovat valmistuneet ja joukkoliikennejohtaja Periviita esittelee niitä kokouksessa.

Kuntajohtajakokous 4.11.2022

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen

Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan

merkitä tilannekatsauksen tiedoksi ja

käy ohjaavan keskustelun asian jatkovalmistelusta.

Päätös.

Päätösehdotuksen mukaan.

133 § AKAAN LIITTYMINEN NYSSEN LIPPUJÄRJESTELMÄÄN

Joukkoliikennejohtaja Periviita

Akaan kaupunki on ilmaissut mielenkiintonsa liittyä Nyssen lippujärjestelmään vastaavalla tavalla kuin Valkeakosken kaupunki on kesäkuun 2021 alusta liittynyt. Nyssen ja Valkeakosken yhteistyö sisältää myös yhteistyössä toteutettuja liikenteitä, jotka palvelevat erityisesti Lempäälän kunnan henkilöliikennetarpeita ja sen alueella olevien työ- ja asointipaikkojen liikennetarpeita.

Nyssellä ja Akaalla ei ole yhdessä hankittavia liikenteitä lukuunottamatta VR:n junaliikenteen rahoitusta. Lippuyhteistyön rakentaminen pelkästään junaliikenneyhteistyön varaan ei ole Tampereen seudun näkökulmasta tarkoituksenmukaista tällä hetkellä. Asiaan voidaan palata 20-luvun lopulla, kun lähijunaliikenteen 2030-luvun ratkaisut ovat selvillä.

Kuntajohtajakokous 4.11.2022

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen

Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan

merkitä tilannekatsauksen tiedoksi ja

todeta ettei asia aiheuta toimenpiteitä lähivuosina.

Päätös.

Päätösehdotuksen mukaan.

134 § JOUKKOLIIKENTEN KEHITYSKUVAN LAATIMINEN, KESKUSTELU

Liikennejärjestelmäpäällikkö Touru

Työn lähtökohdat ja tavoitteet

Tampereen kaupunkiseudun MAL-sopimus vuosille 2020 - 2023 edellyttää joukkoliikenteen kehityskuvatyön toteuttamista rakennesuunnitelman päivityksen yhteydessä.

Tampereen seudun voimakas kasvu luo uusia edellytyksiä joukkoliikennejärjestelmän kehittämiseksi. Kehitystä tukee tavoite kasvavan maankäytön kohdistamisesta joukkoliikenteen palveluyöhykkeelle. Toiseksi joukkoliikenteen rooli on jo kasvanut raitiotieliikenteen käynnistettyä ja olemassa oleviin suunnitelmiin kuuluvat muun muassa uudet raitiotielinjat sekä lähijunaliikenteen kehittäminen. Päätöksenteko uusista hankkeista tarvitsee tuekseen ymmärrystä siitä, mikä on taloudellisesti kannattavaa ja millä aikataululla, kun huomioidaan maankäytön ja liikenteen kehittymisen vaikutukset sekä näiden väliset kytkökset toisiinsa.

Joukkoliikenteen kehityskuvan tavoitteena on tarjota **kokonaiskuva joukkoliikenteen roolista tulevaisuudessa sekä kehityspolku tunnistettujen tavoitteiden ja tarpeiden toteuttamiseksi**. Työssä syntyvä strateginen näkemys tukee liikennejärjestelmän sekä maankäytön kehittämisen päätöksentekoa sekä tarkempaa suunnittelua. Samalla työ kokoaa yhteen uusimmassa selvityksissä (mm. raitiotien alustava yleissuunnitelma ja lähijunaliikenteen tiekartat sekä tulevaisuuskuvat) tuotettua tietoa.

Kehityskuva korostaa joukkoliikenteen edellytysten ja vaikutusten kokonaisvaltaista ymmärtämistä. Liikenteellisten vaikutusten, kustannusten ja maankäyttökytkösten lisäksi tulee hahmottaa toimenpiteiden vaikutus muun muassa ilmastonmuutokseen, segregaatioon ja kaupunkitilan viihtyisyyteen. Tulevaisuuskuvasssa tulee huomioida myös energian hinnan mahdolliset muutokset ja sen vaikutukset liikenneköyhyyteen.

Seudun liikennejärjestelmätyöryhmä toimii työn ohjausryhmänä.

Työn tavoitteena on

1. muodostaa tavoitteellinen kokonaiskuva joukkoliikenteen kehityksestä vuosille 2030 ja 2040+
2. kuvata strategisten kärkien edellytyksiä ja vaikutuksia operatiivisten kehittämistoimenpiteiden tueksi.

Työn tilannekatsaus kuntajohtajien ohjauksen pohjaksi

Työn sisältöjen muodostamiseksi työssä pidetään kaksi työpajaa kolmen skenaarion valmistelemiseksi. Kaikki skenaariot vastaavat joukkoliikenteen lisäämistavoitteeseen. Työpajan 1 tuloksena on jo valmistuntu kaksi skenaarioita, joiden keskeinen ero on oletus eri mittaluokan investoinneista (A: Niukat investoinnit joukkoliikenteen infraan ja B: Merkittävät investoinnit joukkoliikenteen infraan). Skenaarioiden vaikutukset arvioitiin TALLI-mallilla.

Työpajan 1 pohjalle laaditut vaikutusten arvioinnit osoittavat, että

1. Merkittävänkin infrakehittämisen vaikutukset joukkoliikenteen kulutapaosuuteen ovat melko maltillisia (kuntatasolla alle 1%-yksikön muutoksia). Joukkoliikenteen kilpailukyky suhteessa autoon paranee melko rajallisilla alueilla, joilla kilpailukyky on jo nykyisin lähtökohteisesti seudun paras.
2. Lähijunaliikenteen matkustajamäärät lisääntyvät voimakkaasti kehityksen myötä, mutta matkamäärät ovat edelleen pieniä suhteessa nykyisten raitiotiekäytävien matkustajamääriin. Raitiotie luo yhdyskuntarakenteen välittömässä yhteydessä olevin pysäkkien ja lyhyemmän pysäkkivälinsä ansiosta paremmat edellytykset palvella seudun ytimen matkoja. Suhteessa suunniteltuihin raitiotiekäytäviin lähijunaliikenteen matkustajamäärät ovat tyypillisesti noin puolet.
3. Raitiotien laajennusten matkustajamääräennuste on korkea, verrattavissa nykyisen ratikan kysyntään, lähellä Tampereen ydintä. Kysyntä vähenee voimakkaasti, kun siirrytään pidemmille uusille osuuksille, mutta on edelleen merkittävää.
4. Raideyhteyksien- ja raiteeseen verrattavan palvelutason tuottaminen hyödyntää erityisesti uusia seisake- ja pysäkkialueiden joukkoliikenteen käyttäjiä. Hyödyn suuruus ja seudullinen merkitys riippuu siitä, paljonko alueille on mahdollista kohdentaa maankäyttöä.

Työpaja 2 pidettiin 28.10 kolmannen skenaarion muodostamiseksi. Voidaan ajatella, että kolmas muodostettava skenaario C antaa hyvän lähtökohdan joukkoliikenteen kehityskuvaksi keskipitkällä aikajänteellä matkalla kohti merkittävää infrakehittämistä.

Työpajan pohjalta voidaan tunnistaa seuraavia suosituksia skenaarioiden kehittämiseksi (täydennetään kokouksessa mennessä pp-liitteellä)

Skenaario A:

Skenaario B:

Skenaario C:

Kuntajohtajat ohjaavat kokouksessaan 4.11 skenaarioiden valmistelua sekä niiden hyödyntämistä joukkoliikenteen kehityskuvan sekä strategisten kärkien määrittelyssä.

Joukkoliikenteen kehityskuvatyo valmistuu maaliskuussa 2023.

PP-liite toimitetaan alkuviikosta.

Asia käsitellään seutuhallituksessa.

Kuntajohtajakokous 4.11.2022

Päätösehdotus.

Seutujohtaja Nurminen

Kuntajohtajakokous päättää omalta osaltaan

merkitä tilannekatsauksen tiedoksi ja

käy ohjaavan keskustelun asian jatkovalmistelusta.

Päätös.

Päätösehdotuksen mukaan.

*** BUSINESS TAMPEREEN VALMISTELEMAT ASIAT ***

1 § VUODEN 2023 PALVELUSOPIMUKSEN ESITTELY

Business Tampereen palvelusopimusta vuodelle 2023 on valmisteltu yhdessä osakaskuntien elinkeinojohtajien kanssa ja sen valmistelua on evästetty yhtiön henkilöstöpäivässä sekä yhtiön hallituksessa. Lisäksi palvelutarpeita on kartoitettu yrityksille ja muille yhteistyökumppaneille tehdyn taustakyselyn avulla. Kysely toteutettiin kaupunkiseudun elinkeinostrategian puolivälitarkastelun yhteydessä. Palvelusopimusehdotus pohjautuu näihin tuoreisiin linjauksiin.

Palvelusopimusehdotus esitellään kuntajohtajille tavoitteita tarkentavan evästyskeskustelun pohjaksi. Palvelusopimusehdotuksen esittelydiat ovat liitteenä. Sopimus etenee hyväksyttäväksi osakaskuntien päätävissä elimissä ja yhtiön hallituksessa loppuvuoden aikana.

Päätösehdotus. Evästetään palvelusopimuksen valmistelua ja merkittään käyty keskustelu tiedoksi.

Päätös. Päätösehdotuksen mukaan.

2 § SAAVUTETTAVUUDEN KEHITTÄMISOHJELMAN RAPORTOINTI JA TOIMENPITEET VUODELLE 2023

Nykyisen saavutettavuusohjelman viimeinen vuosi on käynnistynyt. Ohjelman tavoitteet ovat toteutuneet erinomaisesti. Seuraavan 2023 - 2025 kauden tavoitteet on valmisteltu ja rahoituksesta on sovittu kaupunkiseudun kuntien kanssa sekä myös useiden Pirkanmaan muiden kuntien kanssa.

Johtaja Harri Ojala esittelee ohjelman tämänhetkisen toteuman ja tavoitteet sekä toimenpiteet vuodelle. Aineisto on liitedioissa.

Päätösehdotus: Evästetään toimenpiteitä vuodelle 2023 ja merkitään raportti sekä käyty keskustelu tiedoksi.

Päätös. Päätösehdotuksen mukaan.

Lisäksi asia päätettiin esitellä seutuhallitukselle.

3 § TEOLLISUUDEN SUURINVESTOINTIEN MAHDOLLISTAMINEN

Business Tampere on valmistellut Tampereen kaupunkiseudun kuntien (Kangasala, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Tampere, Vesilahti ja Ylöjärvi) toimeksiannosta teollisuuden suurinvestointien sijaintipaikkaselvitystä, jonka tavoitteena on edesauttaa päätöksentekoa uusien mahdollisimman kilpailukykyisten suurteollisuusalueiden rakentamiseksi. Tavoitteen taustana on vastata eri aloja koskevaan globaaliin murrokseen (esim. sähköistyminen, vihreä siirtymä ja omavaraisuus), joka on johtanut uusien teollisuusinvestointien käynnistämiseen. Suurteolliset investoinnit voivat olla yksikkökooltaan tuhansia uusia työpaikkoja mahdollistavia. Tampereen alueen vetovoima ja yritysten kasvu luo paineita myös tilaa vaativan logistiikan ja varastotoiminnan tarpeiden huomioimiseen.

Valmistelu on vaiheistunut siten, että Business Tampere hankki vuonna 2021 asiantuntijaselvityksen (Sweco) suurteollisuusinvestointien houkuttelevuuden lisäämiseksi. Selvityksessä käytiin läpi eurooppalaisia esimerkkejä viime vuosien suurteollisuusinvestoinneista. Raportissa annettiin suositukset käynnistää jatkoselvitykset Tampereen kaupunkiseudun vahvuuksista ja luontevasta roolista erilaisissa teollisuuden arvoketjuissa sekä hanketyyppikohtaisten vaatimusten määrittelemiseksi. Tämän tueksi Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä (Masto-työryhmä) on tilannut Tampereen yliopistolta seudullisia elinkeinovyöhykkeitä koskevan selvityksen, jossa on tunnistettu erilaisten tilaa vaativien toimialojen suhdetta kaupunkiseudun rakenteeseen.

Business Tampere ehdottaa, että vuoden 2023 ensimmäisen kolmanneksen aikana luodaan uuteen konsulttiselvitykseen pohjautuva suunnitelma, jossa kuvataan tarkempi teollisuuden kysyntäanalyysi ja tontti-tarpeet sekä niihin perustuen alustavat ehdotukset tontti-investoinneista, riskinjakomallista ja seudullisesta työnjaosta. Tämä noudattaa aiemman Swecon laatiman selvityksen suosituksia luoden kuntapäätäjille mahdollisuuden edistää konkreettisesti uusien teollisten suurinvestointien hankkimista Tampereen kaupunkiseudulle. Business Tampere on sitoutunut uusien teollisuusalueiden markkinointiin tuleviksi vuosiksi kuntien investointipäätösten mukaisesti.

Prosessi edellyttää pitkäjänteistä sitoutumista ja rahoitusta kunnilta sekä seudun vahvuuksien hyödyntämistä uusilla yhteistyömalleilla. Teollisten suuryksiköiden tontit voivat olla 50-500 hehtaarin suuruisia ja niiden sähkön- ja vedentarve sekä jäteveden määrät ovat pääsääntöisesti suurempia kuin mihin aiemmin kuntien infrastruktuurisuunnittelussa on varauduttu. Myös henkilöstön saatavuus, logistiikka, saavutettavuus ja ympäristövaikutusten arviointi ovat tärkeitä näkökulmia täl-

laisten yritysten sijoittautumispäätöksissä. Jotta Tampereen kaupunkiseutu pystyisi kilpailemaan tulevaisuudessa teollisuuden suuryksiköistä, sen tulisikin osoittaa alueet, joihin on mahdollista perustaa infrastruktuuria suuressa mittakaavassa ja joissa on luvitusprosessien ja maanrakennustöiden osalta paras mahdollinen perustaso ja toimintavalmius.

Asian esittelevät kokouksessa johtaja Harri Ojala ja erityisasiantuntija, elinkeinojohtaja Marita Jaatinen.

Päätösehdotus:

Päätetään jatkaa valmistelua esityksen mukaisesti, valtuutetaan Business Tampere Oy jatkamaan selvitystyötä yhteistyössä kaupunkiseudun maankäyttö- ja asuminen (Masto) työryhmän kanssa

ja sitoudutaan edistämään prosessia seudullisessa päätöksenteossa.

Päätös.

Päätösehdotuksen mukaan.

4 § SEURAAVAN KOKOUKSEN OHJELMOINTI JA TULEVAT KOKOUKSET

Vuoden 2022 kokoukset perjantaisin klo 8.15-10.15.

21.10., (Läsnä)

BT:n palvelusopimus 2023, lähetekeskustelu

Rasu 2040 +, tavoitteet

TAE 2023 + toiminnalliset tavoitteet, keskustelu

Hallitusohjelmataavoitteet

26.10. Työpaja seutuhallituksen kanssa (Läsnä, Tampere-talo)

4.11.,

JKL

BT:n palvelusopimus 2023, lentoliikenne ym.

18.11., (Läsnä)

Strategian jalkautus

TAE2022 päätös

Liikenteen automaatio, teknologiat ja digitaalisuus

Osakkeen strategia ja järjestämistapa

2.12.,

Green deal -valmistelutilanne

Rasu, tavoitteet, hyväksyntä

Elonkirjo ja energia, maakuntakaavoituksen tilannekatsaus

15.12. Seutufoorumi, Tampere-talo

16.12.

Kansainvälistymisteema

EU-yhteystoiminta

Tampere International House

Wellcomin City -ohjelma (Tre)

5 § KOKOUKSEN PÄÄTTÄMINEN

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.23.